

**Forma subventionis pauperum quae apud Hyperas
Flandrorum urbem viget, universae reipublicae Christianae
longe utilissima**

<https://hdl.handle.net/1874/26388>

6

FORMA SVB VENTIONIS PAUPERVM QVAE APVD HYPERAS Flandrorum urbem viget, vniuer- ſæ Reipublicæ Chriſtianæ longè vtiliſſima.

AD LECTOREM.

Res noua, rem ſumas, rerum ſtudioſe nouarum
Ferre voluptatem res noua ſæpe ſolet.
Immo aut̄ vetus eſt res, nō noua, cognita priſcis
Gentibus, & noſtris cognita temporibus.
Primitiua ſuos Eccleſia pauit egenos,
Quos mendicatum non tulit ire vagos.
Hæc quoq; noſtra ſouent inopes frugalibus eſcis,
Sæcula, cum victu dando ſalutis opem.
Ergo diu poterit noua res, nouitate placere
Si vetus eſt, veteri more placere queat.
Siue antiqua velis, noua ſiue reſciſcere lector
Hæc tibi quam cernis pagina noſſe dabit.

Antuerpiæ apud Martinum Ceſa-
rem, Anno. M. D. XXXI.

LECTORI CANDIDO
SALVTEM.

In multūq; hactenus disputatū est apud viros vndecūq; doctissimos, quanam potissimum ratione, tantæ pauperum multitudini, quæ passim ociosa vagari suevit, cōsuleretur. Porto cum variis modis hoc idem plerūq; in locis fuisset attentatū: nulla cōstantior, nulla commosdior, deniq; nulla expeditior est reperta, quā ea quæ apud Hyperios Flandrenses iam nuper in lucē prodit: atq; an nis ab hinc non paucis Senatus populūq; applausu obseruata est. Eam itaq; formulis cutauimus excudendam: siue quo, vti speramus, laudatissima institutio ad alios aliquid quando perueniret: siue quo iis vtcunq; satisfieret, qui diuersa ab Hyperijs exemplaria vndequaq; postulabant. Credimus nimirū Reipublicæ Christianæ sc̄licius aliquādo successurum si publica hæc pauperū subuentio, ad exteras quoq; nationes propagaretur. Neminem autem mouere debet, quod res noua sit aut non omnibus æque perspecta: cum a Theologis Parrisijs approbata sit, per Cæsarem Augustissimum iam demum confirmata: per Reuerendissimos Cardinales, nempe Dominū. D. Campegiū, & Dominū. D. Lothoringiū, gratiarum, veniarumq; diplomatibus adornata: deniq; cum reperta sit, atq; in vsum tracta a sanctissimis Christi Apostolis, quorum vtiq; vestigia in hoc negotio imitari nunquam vitio nobis vertendum putauimus, immo longe pulcherrimum esse duximus. Vale candide Lector. Boni quoq; & æqui consule si non tam aptis, quā par est, verborum coloribus institutionem hanc depinxerimus. Plus enim sensa huc spectantia, quā Rhethorum pigmenta duximus obseruanda. Iterum vale.

DE CAUSIS

PRAECLARVM HYPERI-
ORVM SENATVM AD HANC

subuentionis pauperũ formã mouen-
tibus, abrogata prioris status
publica mendicatione.

HAicorum pauperũ habere rati-
onẽ nõ tã Reipublicæ nostræ cõ-
moditas, quã debita eis Christi-
anæ legis pietas, nos magnum in
modũ cõmouit. Duarũ enim rerũ naturam
nostram deus voluit esse studiosam: religi-
onis, scilicet, & humanitatis. Illa vticq; nos
cum deo; altera vero cum homine coniun-
git, quippe quæ sola vitæ cõmunis in se con-
tinet rationẽ. Fit itaq; vt humanitatem se-
quuti, magnopere iuuare studeamus quos
nõ solũ sacra religione; sed ciuiliũ quoq; re-
rũ communionẽ diuina nobis cõiunxit pro-
uidentia. Spectat certẽ ad omnes tam Eccle-
siastici q̃ politici ordinis rectores, vt paupe-
rum habeãt rationẽ, ne per incuriam, cum
iactura salutis, periclitẽtur, quos Christia-
na lex oĩbus in cõmuni cõmendat alendos.
Misericordiæ quidẽ ideo oĩbus commune
præceptũ: vt cõmunis pauperum causa, cõ-
muni iuuet patrociniõ. Porro non aliã ob
A. ij. causam

LIBER DE SVBVENTIONE

causam architectrix illa rerū natura hominē animal effinxit pium atq; benignū: q̄ vt alter alterū pietate prosequeretur. Quomodo enim per naturalē colligationē, humani corporis partes sibi inuicem in necessitate cōpatiuntur; ita certe qui sumus corporis mystici mēbra per charitatis & fidei cōiunctionē, debemus quibus opus est misericorditer opē obtrudere. Ecquis itaq; ab officio charitatis tā erit alienus, vt pauperes in hoc sæculo habitos sicut περιπρημα diutius cōnuentibus oculis, sine pietatis beneficio prætereat: quibus quicquid erogatur, per idē acceptū Christus habet ac sibi impendetur? Hactenus certe tāq; oues dispalatae, per vicos, per cōpita, villas, & oppida, vndiq; squallore & sordibus obsiti, frigore, lāgore, nuditate, siti, fame, misere cōfecti circūuagabant, quasi nō Christiani absq; vitę ordine, absq; salutis ratione, sacra oīa negligentes, & ne Christū quidē vlla veneratione colentes. Mirū dictū quomodo perditū ibant, malo parentū exēplo adolescētes, q̄p pe qui a prima ætate, a teneris annis, in ocio & desidia infœliciter æducati, pessimisq; disciplinis ex malorū sodalitis, quibuscū obuersarent imbuti, veluti ex nutrice corruptissimos mores suxerunt. Quicquid vsq; vitiorū

PAUPERVM HYPERIORVM.

viciorū, quicquid venenī: id totum aranea-
rū instar hauserunt, malā inde telā qua im-
becilles irretirent, cōtextentes, Sed & eo di-
lapsa erat mendicandī modestia, vt non qui
plus egerēt: sed q̄ plus auderēt, passim plu-
ra acciperēt. Ita nimirū ad questum pleriq̄
vitā adornarāt, vt eleemosynā nō quidem
vt gratuitum beneficiū: sed veluti tributū
iure sibi debitū, tyrannice expostularent.
Creuit audacia, creuit insolētia, & quę sub
prætextu paupertatis obducebatur impo-
situra, quotidie incrementum accepit. Nihil
non audebāt: oīm aures, & fores mira im-
portunitate pulsabant: tenues spoliabāt: di-
uites quasi præstigijs circūueniebāt: deniq̄
nullū vsquā præteribant, vnde nō quantū
possent suis incātamētis extunderēt. Acces-
sit quoq̄ ad cumulū malorū, q̄ rem bona fi-
de (vt fit) in remedium necessitatis erogatā
in luxū voluptatis profundere non dubita-
rēt. Adeo certe malicia multorū oculos ob-
cœcauerat, vt non viderēt sibi vitio dari, si
quā a deuoto populo eleemosynā corroga-
rēt ad vitæ vsum, flagitiose dilapidarent in
vsum culpæ. Quid plura? de vitæ corrup-
tela, de virtutū naufragio, ac morū pernitie
nō attinet dicere. Nulla mendicorū pars, q̄
nō in vitiū pertraheretur: tæetsi per se alioz.

LIBER DE SVBVENTIONE

quin eo quoq; procliuſ. Nuſquã inter eos frugalitatis ratio: nuſquã parſimonię locus oĩa præpoſtere ac promiſcue per illos confundebantur: oĩa ſurſum deorſumq; voluebant. Adeo certe proceſſerant in vitiũ, vt quo amplius progredereñt vix haberent. Vbiq; de modeltia, de frugalitate, patiẽtia humilitate, ac verecundia ita actum erat: vt ne veſtigia quidẽ vllavſquam ſuperellent. Aſtutiores ſtípem bonis debitã, vel impudẽter præripiebant, vel harpyarum inſtar e faucibus bolũ intercipiẽbãt: fameſcẽtibus interea domi debilibus, verecũdis, humili- bus, vere egenis: quibus potiſſimũ populi fuerant beneficia cõferenda. Quo factũ eſt vt plærĩq; metuerent, ne magna ſuã benefi- centiẽ pars: in improbos erogata periret: atq; ob id cauſã a largitiõne ceſſarent, rati ſe beneficiorũ fructu fruſtratũ iri. Politico proinde ſtatuto opus erat, quo inolita vitio- rũ conſuetudo, ordoq; præpoſterus tollere- tur: ac virtutum regula pauperibus ſeruan- da præſcriberetur.

¶ De cauſis mendicationis.

O Perepræciũ in præfationis veſtĩbulo priuſquã ad ſcopũ inſtituti peruenia- mus, de mẽdicatione rãtiſper (dũ locus exi- gĩt) cõmemorare: quã diuerſi diuerſas ob cauſas

PAUPERVM HYPERIORVM.

causas amplectuntur. Diuites nōnunq̄, occulto Sācti Spiritus consilio, nobis incognito, in augmentū meriti, mēdicationē simul cū peregrinatione vltro suscipiūt, vt hac ratione uel peccata redimāt, vel gratiā augeant. Verū ea sicut est rara: ita forte plus miranda q̄ facile imitāda. Nulli tamē qua itur ad salutē via procludēda. Fieri enim posset vt oībus contemptis, diues, vel mendicādo vel peregrinādo, per humilitatis, laboris ac verecundiæ tolerantia, deo multū placeat. Sic nobilem illū erronē Alexium ciuē Romanū mendicasse: multorū opinio, non (vt reor) apocrypha testat̄. Sic quoq̄ apud Hieronymū in epistola ad Oceanū Fabiolā virginem in volūtaria paupertate legimus mēdicasse, quæ suis oībus pro Christo alacriter fuis, optabat stipem accipere. Paulam quoq̄ sic in largiendo fuisse profusim, eodē authore cognoscimus, vt mendicās ipsa moreretur, ac in funere suo aliena in sindone inuolueretur. Quod si alios quoq̄ autentico sacre scripturæ testimonio, sua sponte mēdicasse fuerit probabile, non propterea tamē facile in cōsuetudinē trahendū, ne forte sub pietatis prætextu (vt fieri potest) humano more in errorē prolabamur. Porro non oīa (vt ait ad Cōsentiū Augustinus) quæ a

A. iij. sanctis

LIBER DE SVBVENTIONE

sanctis facta legimus, trāsferre debemus ad mores. Nā Marcus non proinde imitandus quia policē præcidit: sed neq; Sanson, qui se simul cum alijs in ruinā pertraxit. Ad hæc si veris rationibus mendicationis vim expēdamus, euestigio eam comperiemus per se absq; humilitatis, patientiæ, & verecūdiæ adminiculis, non admodū facere ad beatitudinē. Quod vel Lazari liquet exēplo q nō ideo habitus est beatior, quia mendicus, q; Abrahā diuitijs abūdās: cū nō Abrahā in sinu Lazari: sed in sinu Abrahæ Lazarus quietē adipisci meruit. Vnde Gregorius. Pauper ad requiē Lazarus venerat, diues tamē Abrahā in sinu Lazarū tenebat. Neq; credendū reor ab angelis in sinu Abrahæ ideo Lazarū trāsflatū, quia aliquādo mēdicasset: sed q; paupertatis crucem ac vitæ varias in paupertate miserias, æquanimitèr pertulisset. Sed de hoc satis, vt opinor, multa: immo vereor (vt ait Comicus) ne quid nimis. Sūt præterea cōplures vbiq; vere inopes debilesq; absq; vllō præsidio, quibus (ne per inopiā pereāt) in remediū necessitatis, mendicationem addicendā nō inficiamur, vt saluetur vita alioqui periclitatura. Est nimirum mendicatio, species quædā prouidentiae (si ratione regatur) ad vitæ sustentationem in egestate

PAUPERVM HYPERIORVM,

egestate, vbi aliter inopiæ non succurritur, nō tā vtilis q̄ licita æquitate naturali. Reuera homo ad sui conseruationē conditus est, cui proinde præcipua cura esse debet: sibi necessaria, quauis ratione prouidendi. Fit vtiq; nō abs re vt alienā ille opem interpellet, qui nulla industria vitā suā tueri queat. Atqui nō est cur ad eo quispiā mendicitatē expetat. Nēpe cuius periculo sapiēs Solomon attonitus, obnixè orabat a se illā tolli: vnde ait, Mendicitatē & diuitias ne dederis mihi. Et causam profert dicens: Ne forte egestate cōpulsus furer, & periurē nomē dei mei, Ecce quantopere tā mendicitatē q̄ diuitias fugiebat, tanq̄ duo extrema vitiosa, optans solū vitæ necessaria, quasi mediū vtrinq; vitiorū redactū. Proinde ipsi viderint, qui incertū malū victū anxie mendicādo per plateas querere, q̄ domi certū gratis acceptare. Sane nō procul absunt a magno periculo, nēpe tentādi deū. Quoniam (si Augustino accedimus) deū illi tentāt q̄ dubio se mortis, aut mortalis peccati periculo exponūt: dū alia id via euadere, & periculū subterfugere humana ratione valeāt. Id vtiq; facere vident q̄ mēdicitatis discrimina instar Solomonis nō abhorrent: sed potius eligūt dubiū victum, certo ac præsentaneo præfe-

LIBER DE SUBVENTIONE

præferentes. Neque valet excusationis ratio
 quã allegant dicentes, fidelium eleemosynis si-
 dedum. Porro in exordio nascentis Ecclesiæ
 dum teste Hieronymo maioris erant charita-
 tis Christiani, quam nunc sunt: perfectissimi quique
 religiosi, non perinde sancti pauperes elee-
 mosynis fidebant quin sepius pro victu labo-
 rarēt, ne quicquam grauarēt. Qua igitur ratio-
 ne qui certum repudiāt usque adeo incertę be-
 neficię cōfident, & præsertim hac tēpe-
 state quo Christiana refriguit charitas, &
 religio lapsa est? Postremo sunt qui mendi-
 cationē sectantur, non quidem vel religionis,
 vel necessitatis causa: sed fouendi oculi, ac ini-
 quitatis velandę gratia. Huiusmodi sunt
 pseudopauperes ac personati inopes, qui totam
 vitam male feriātes, sub tegmine medicitatis
 deficiant, & scelus omne caute obducunt, atque
 adumbrant, magno Reipublicę dispendio.
 Quibus proinde medicatio, interdicienda, ne
 bonorum beneficiū in maleficiū cōuertāt. Lō-
 gū foret medicationis vim explicare, quam vel
 sola in causa fuit cur ab officinis opificum mer-
 cenarum sese abducerēt: cur famuli famuleque
 sua ciuibus seruitia subtraherēt: in quaestu
 medicationis, tamquam in prouentuoso vectigali
 spe fiduciamque omnem collocantes. Sed & eo p-
 ducta res erat, ut ad medicationem prociū de-
 uoluti

PAUPERVM HYPERIORVM,
uolunt, nūq̄ inde quātūlibet admoniti desci-
scerēt: quin veluti in scœno scropha conti-
nue in ea delectarent: adeo, vt suā miserā.
ne cū diuitū quidē cōditione optarēt cōmu-
tatā. Deniq̄ eo turpitudinis vētū erat, vt te-
nerā pubē (quā ad virtutem natura genuit)
parentes male instituti, longe peius institu-
erent, nēpe vitiosam mendicationis artem:
vbi a teneris vnguiculis ephæbi discerēt in
genuū abdicare pudorē, verecūdiā, p̄ncere
frontē p̄fricare, cū marcido ocio simul desi-
diā imbiberē, furto, mendacijs, insolētijsc̄q̄
naturā assuefacere: in summa, vitiorū fere
oīm ansam acceptare. Nihil profecto tam
prōpte q̄ turpitudinem insumūt adolescen-
tes, at nihil æque difficile deserūt. Profecto
plusq̄ arduū est ab ijs quēq̄ reuellere vitij
quæ longo vsu in naturā abierunt.

¶ Pauperes veluti orphanos, publicorum
tutorum ope, & cura iuandos.

Certū est bonā pauperū partē tā esse re-
rū gerēdarū imperitā, tāq̄ prudentiæ
inopē: vt nulla prorsus ratione sibi suisq̄ re-
bus probe prospicere queat. Nō suū obire
munus, nō victū parare, non illū frugaliter
(vt par est) absumere, sed in præposterum
vsu plerunq̄ expendere. Hoc enim fere
omnibus peculiare vitium est mendicis,

q̄ par-

LIBER DE SUBVENTIONE

¶ parsimoniã nesciant nisi coactã. Oĩa ven-
 tri, oĩa palato, parsimoniã nihil tribuunt.
 Quo fit vt plærũq; duriter esuriant. Famẽ
 inter cætera quæ molestiã adferũt, impatiẽ-
 tius ferũt: voluptatẽ insolẽtius: egere nesci-
 unt: abũdare non norũt: sine crastini cura,
 pro suo genio in diẽ viuũt: nihil pensi, nihil
 falis habentes. Præteritorum immemores,
 malorũ futurorũ improuidi, suã dilapidãt,
 aliena plusquã auide petunt, oĩa prodigali-
 ter decoquũt, atq; profundunt, nihil sibi in
 futurũ reseruãtes: vt qui more formicarum
 colligere nesciant in æstate, vnde in hyeme
 viuãt. Merito proinde non tã condolendũ
 illis, q̃ succurrendum: quippe quos cernere
 est plus q̃ orphanos, omni vndiq; præsidio
 destitutos, mundo reiectos, ac veluti um-
 bras quãsdã defunctas, bonorũ vsquequãq;
 patrociniũ interpellãtes. O vere pauperes,
 nomine quidẽ & re, vtpote ex alijs depen-
 dentes: quorũ vita & salus in aliorum præsi-
 dijs sita est. Illos itaq; vt iuueamus, tanq̃ vir-
 tutis exercẽdẽ materiã nobis deus reliquos
 fecit. Illos nobis curã esse voluit: nẽpe qui
 per ignorantia sese curare nesciũt. O mise-
 ros: sed dignos vtiq; q̃s miã prosequamur:
 quos beneficentia facillimus, atq; in quib9
 illã nõ despiciamus naturã, quã rerũ cõdi-
tor

PAUPERVM HYPERIORVM.

tor suã fecit. Profecto quos ad usq; vitæ periculũ negligimus, germani nobis sunt: q̄p pe qui cõmunẽ in cœlis nobiscũ patrem habent, qui eiusdẽ nobiscũ corporis sunt mẽbra, q̄ cõmuni spiritu vegetant, eodẽ Christi sanguine redẽpti, eodẽ fonte renati, iisdẽ nobiscũ sacramẽtis initiati, iisdẽ donatiuis ornati. Quid quæso surda aure illorum singultus, quid oculis plusquã lippis illorũ extenuatos fame artus præterimus: quasi illorũ nostra nihil intersit, quos quotidie patimur. (vtinã citra nostrã culpã) siti, fame, & nuditate tabescere? Quorsum spectat illa vox: tibi derelictus est pauper, orphano tu eris adiutor? Quid nobis plus mysticę inculcant literæ: q̄ vt miam faciamus, vt pauperũ simus memores, lapsos releuemus, deuiantes ab errore retrahamus? Alioqui, futurũ vt illorũ vitia nõ tã ipsis q̄ nobis impunitari iuste queant. Decet itaq; pariter & expedit ad morẽ pupillorũ aliquot subsidiarios illorũ necessitatibus subuenire: vt a calamitatũ põdere vt cũq; subleuati, minus sint q̄ antea miseri. Quod si bona ratione in sui custodiã puero bene nato peculiaris deputat pedagogus: si brutis animãtibus, vt opilio ouibus, thauris armẽtarius, asinis & equis agaso cõsignatus: quid obsecro in cau-
sa

LIBER DE SUBVENTIONE

sa cur egeni (nobiscū enim hoīes sunt) solī
 vbiq; gentiū, sine custode, absq; curatore,
 vltro citroq; cursitantes, negligūtur? Ope
 reprecīū certe est, vt quos priuata tutela ne
 gligit: publica recipiat, ne tabescāt contēp-
 ti, ne pditū eant neglecti: quos præseruare
 magis, q̄ a calamitatū pōdere releuare, ger-
 mana nos hortat charitas. Quāuis enī pœ-
 nia multis per se malis obnoxia est: magnā
 tamen angustiarū partē adimit subuentio:
 dū mutuis officijs, alius aliū, aut consolatur
 aut adiuuat. Et quoniā nemo vnus, tāta præ-
 ditus prudentia, nemo tā multis adornatus
 fortunis, qui huic munerī gerēdo par esset:
 multorū proinde opus erat præsidio: qui ve-
 luti tutores publici, publicū ciuitatis bonū,
 communi suffragio administrarent, & tu-
 tarentur.

¶ Aedicto Cæsaris arcendi procul a
 regno mendicantes validi.

Quoniam debilibus, morbo vel ætate
 fractis, nulla virtute victū sibi para-
 re valētibus, eleemosynas erogandas ponti-
 ficia iura decernūt: robustosq; illas accipiē-
 tes inter fures sacrilegosq; commemorant:
 ea propter Clementissimus Cæsar Canoni-
 ca sequutus decreta, iam ad suorum salu-
 tem, statuīit validos mendicos (ob atrociam
 quæ

PAUPERVM HYPERIORVM.

quæ sæpe designant facinora) procul a regno proſcribendos: vt vel ſic adempta illis mendicandi licentiã, tranquillitas vbique ſit maior in populo: & pietatis quæſtus vere egenis accedat prouentuoſior. Verum hæcenus ea in re plus ſatis diſſimulatum, niſi quæ dormitum: forte illorum negligentia, qui gladium habent in terrorem malefactorum, conſervationẽ quæ bonorum. Fit enim modo nescio quo, vt pauci admodum in illorum vitam requirant, pauci errores illorum corrigant, immo prætereunt caligantibus oculis, perinde ac indignos: in quos interim, cum graui periculo ſui, & abſque vllò quæſtu animaduertunt. Cæterum quoniam non omnibus omnium mendicorum tollendis erroribus viſum ſit Cæſareũ illud ædictum ſuffecturum (quippe quod in validos dumtaxat latum fuerat) ideo vt aliorum quoque publica deraderentur deliramenta alijs atque alijs adhuc opus erat adminiculis, quibus perinde ac cancellis, nocentes ab insolentijs coerceri poſſent.

¶ De quattuor pauperum præſectis, a cordatiſſimo Senatu, ad publicã vtilitatẽ creatis.

¶ Quoniam præcipuum Senatus munus hoc eſt, vt nõ ſolũ Reipublicę vtilitatem

LIBER DE SVBVENTIONE

tem tueatur, verū etiā florentiorē reddant: ideo in cōmune ciuitatis cōpendiū, pauperibus his nostris (qui cū dāno mendicitatis, non tā malis moribus, q̄ molestijs rempublicā infestant) duximus prospiciendū. Et ne nobis alioquin occupatis, id minus procederet, iam decreuimus, non absq̄ maturo consilio, legitimisq̄ rationibus: quattuor boni testimonij viros, ex primoribus vr̄bis fide integra, illibatae famae, ac vitae inculpatae cōmuni suffragio deligendos: quibus auctoritate qua fungimur, officia, circa pauperum administrationem delegauimus diligēter obeunda.

¶ Quae officia pauperū prefectis delegata:
Primū autē esto: vt tanq̄ parentes publici nostrae ciuitatis pauperibus perinde ac in filios adoptiuos (tales quidē sunt) paterno zelo affecti, victū, amictū, caeteraq̄ vitae commoda prout necessitatis ratio efflagitabit frugaliter, & citra delectū prospiciant: vt cuiq̄ quod naturae satis sit collato: in ciuitate nemo vsq̄ mendicus conspiciat. Insup distinctos, vagos, discolos, sibi alijsq̄ inutiles, fruges consumere solitos, vt ad cōpositā frugalēq̄ vitā redeāt, vt parsimonie studio voluptatis titillationē compescant: magnopere admoneāt, instillentq̄ illorū auri-
 bus

PAUPERVM HYPERIORVM.

ribus, nihil perinde pauperum interesse, ac honeste & frugaliter viuere. Præterea nullius pensi, nulliusq; salis helluones quibus res domestica curæ nō est, quibus inter digitos oīa incaute elabuntur, ad habēdā suæ familiæ rationem: admonitos esse cōuenit. Nullū utiq; efficacius incantamentū bona hortatione: quippe q̄ male sibi conscios, ad meliorē sæpe frugē extimulat, & vrget. Illud quoq; inter cetera maxime curandū, vt adolescentes (pro sua quemq; natura) vel ad scolas dirigāt, vbi simul Christū imbibant & bonas literas condiscāt: vel ad mechanicas artes eos (si rudes ingenio sint) destinēt, vbi sub artificibus merentes opera quæuis cellularia, sedentaria vediscāt, quibus in totā vitā sibi prospiciant. Ea demū res geminū adferet beneficiū, adolescentibus scilicet ex industria quæstū, & ciuitati ex non concessio ocio gloriā. Sane admodū Xenophon præcipuam Reipublicæ spem tradit esse sitā in honesta puerorū æducatione: neq; parū interesse quibus moribus, quibusue artibus instituantur. Reuera plus est bene institui, q̄ bene nasci. Cæterū indisciplinatos senes, malorū inueteratos, quorū iuuentus infœliciter in erroribus ferē consumpta est ad rectū virtutis callē, tā auxilio q̄ consilio

B reducant

LIBER DE SVBVENTIONE
reducāt. Ephæbos aut̄ malorū sodalitiō de
prauatos, loca vitiorū cōscia, cū pecuniarū
animarūq; dispendiō frequentātes, ita tra-
ctēt: vt nihil sit illis amplius cōmune cū im-
probis. Sed & validos mendicatos quos
piget quicq; facere, pro victu parando, cogāt
ad opera manuarīa: ne suo & Reipubli-
cæ malo perniciosum ociū, ex bonorū ele-
mosynis flagitiose foueāt: ne ex fruge bono-
rū, sibi messem colligant. Postremo illorū
partes erunt, vt insolentes, fanis rationibus
bonisq; cōsilijs: nihil audientes, cēсорia vir-
ga (sicut par est) moderate corripiant: ne in-
castigati peiores euadant. Ideo nimirū in ci-
uitatibus vbiq; censores, atq; legum ideo in-
uenti cancelli: vt a recto prauaricantes ius-
te corrigantur.

¶ De publico selectorū confessu ad cau-
sas pauperum pertractandas.

Illorū quoq; intererit vt multorū votis
satisfacturi, bis per singulas hebdomas
ad causas pauperū tractandas publicitus, in
cōclauio oībus peruio, simul cōfideāt: vbi
quoscūq; iuste iuxta ac iniuste lamentātes,
ac lamētationis contextū, leniter accipiant
absq; vultus vlla ferocia: vt nemo quantūli-
bet morosus, nō nisi consolatus, cōpositus,
ac quatenus per rationē licebit, voti cōpos-
illinc

PAUPERVM HYPERIORVM.

illinc discedat vnq̄. Pulchrū certe & laudabile magnis viris in huiusmodi publicis obuersari functionibus, que nō propterea penitendæ, q̄ ibidem pauperū dūtaxat humilia pertractentur negocia: immo ob id magis estimandæ q̄ solū in dei gratiā, citra vllū quæltū, & absq̄ tēporaria mercede, gnauiter administrant. Sūt vtiq̄ pauperes iuxta ac diuites ciuitatis membra, quorū proinde ratiō habenda, & eo quidē magis: quo cæteris amplius indigent. Et vt concordibus animis citra vllam controuersiam, que ad pauperum compendium pertinent, sano multorū cōsilio, & auctoritate omnia gerantur decet: pariter & licet templorum præfides, & qui sacras agunt contiones, immo et alios ecclesiasticæ dignitatis mystas (quibus primariō iure pauperum cura delegatur) ad confessum hunc publicum adhortari, & conuocare: vt vel sic communis pauperum causa communi vtrorūq̄, tam spiritalium quā secularium patrociniō adiuuetur. Plurium nāq̄ sapientū consultationes in vnū collatæ, ad dubias causas, nodosq̄ rerū extricādos, oppido sunt conducibiles: arduisq̄ rebus administrandis affatim salutare. Nemo siquidem solus satis sapit. Quare scite Philosophus Libro tertio, B. ij. Politico

LIBER DE SUBVENTIONE
Politicorū: vno, inquit, duo sunt meliores.
¶ De subdelegatis ad curam pau-
perum creatis.

VT negociū inceptū, sane difficile, fœ-
licius, accuratiusq̄ tractaretur: visum
est conducere, ex singulis parrochijs, quat-
tuor in cōsortium ministerij subsidiarios,
multis annis circa egenorū curā, eleemosy-
narūq̄ distributionē probe obuersatos, sibi
coassumere. Qui vti huic muneri obeūdo
optime quadrarent: ita optimū haberēt ob-
sequēdi pauperibus zelum. Vnde factum
est, vt illis ideo prouincia per præfectos de-
legata fuerit, egenorū casulas, officinas, &
tuguria inuisere, diligenterq̄ obseruare, v-
bi, quid, & quantū cuiq̄ opis & præsidij
foret impartiedū: deniq̄ statū, valetudinē,
domestica grauamina, mores, & (quatenus
fieri posset) merita, certis argumentis colli-
gere: tabellis quoq̄ ad id paratis inscribere
& statuto die, rei summā, primoribus pau-
perum patronis præsentare.

¶ De functione subsidiariorum,
SVo isti officio satis superq̄ functi, sta-
tim diligētī exploratione oīa peruesti-
garunt. Vnde rogātibus quotus esset in ci-
uitate numerus egenorū: responderūt, mul-
to maiorē, q̄ vt facile posset educari, & pro
be cu-

PAUPERVM HYPERIORVM.

be curari. Proinde illorū ad sustentationē,
opus esse cōmuni quodā ærario, communi
oīm cōsensu per magistratus & Senatū in-
stituendo: quod pauperū necessitatibus au-
xiliaturū, hiscerationibus facile pararetur,

¶ Quibus medijs collecticia coacer-
uaretur pecunia.

COaceruanda quidē sic. Pauperū quæ-
stores in sua quisq; parrochia, semel in
hebdomada, domos ciuium, eleemosynā in
subsidiū pauperū petituri: circuibūt. Idēi
dē diebus festis, eo potissimū tēpore quo sa-
era celebrātur: viritim stipē, in vsus egeno-
rū, corrogabūt. Præterea singulis templis,
singulas quoq; capsulas, p̄ veteri more col-
locabūt: in quas quātū quisq; volet donari
orū clam reponet. Profuturū quoq; nō me-
diocriter ad prouentū augendum, si paro-
chi & Euāgelici præcones, tam in publicis
contionibus, q̄ priuatis colloquijs: auxiliū
cōsiliūq; accommodarent. Quippe quorū
vīua vox, plus habet energiæ, & fidei: q̄ e-
genorum suspiria, singultus, & mille lamē-
ta: plusq; efficit, quā tragica illa miserorū
vociferatio. Cæterū si ea eleemosynarum
pars, quæ ex viscerationibus, alijsq; rebus
in vagum vsu a testatoribus derelicta, ad
cōmunē pauperū crumenā trāsferretur: ce-

LIBER DE SVBVENTIONE
teris vbiq; partibus (quibus ex ordinatione
fundatoris debetur) fideliter applicatis.

¶ De alendis domi pauperibus, & eorū
discursibus cohibendis, ædictum.

Hisce rationibus parta ea pecuniarum
quantitate, ex populi in hoc negotio
exposita largitate, quæ huic ordinationi in
itiū dare, & iam vrgēti pauperū necessitati
putaret sufficere; decretū huiusmodi præ-
conaria voce promulgatū est. Nos Senato-
res vrbis, qua iam fungimur auctoritate in
Republica administranda constituimus, &
mandamus (is enim est loquēdi mos) vt hu-
ius nostræ ciuitatis, plebei pauperes, a pub-
lica mendicatione posthac abstineant: libe-
rosq; suos ab eadem arceant: domi in quiete
gratis se pasci, & necessitati suæ quæ ad vi-
ctum amictumq; pertinent, per publicā cu-
ram, & idoneos dispensatores prouideri pa-
tienter ferant: alioquin iustam animaduer-
sionem non euasuri.

¶ Vnde hæc noua lex orta.

Nisi enim agminatim vitia, prauiq; mo-
res vndiq; inter pauperes succreuis-
sent: superuacanea certe foret isthæc viuen-
di institutio: quæ ad abradendos sanādosq;
egenorum morbos, perinde ac salubre anti-
dotum inuenta est. Etenim quia vbiq; loco

rum

PAUPERVM HYPERIORVM.

rū ignaui validiq; mēdici, laboris expertes, in secordia & ocio, molliter cū magno multorū incōmodo vitā agebāt, alienū cibū tāquā inutiles fuci arrodentes: semper vagi, semper instabiles, sine vllius cēsura, sine verecundia, quorsum vellent pro sua libidine cursitantes: nihilq; nō sibi licere putantes: qui rē impudēter partā, longe profunderēt impudētius, nēpe in vsum culpæ, alea, commestatione, ebrietate, alijsq; nō nominādis vitijs: ideo certe inuēta est lex quæ erroribus obuiā irer, quæ improbos ab ocio ad laborē: de voluptate ad parsimoniā: de vaga mēdicatione, ad cōpositā vitam reduceret. Fœlix proinde politia hæc nostra, q̄ instar humanarū legū ex malis moribus orta est.

DE CVRA CIRCA VERECVNDOS HABENDA.

Q Via multos cernere est, natura tā verecūdos, tāq; pusillanimes, vt suā magis celare q̄ propalare velint inopiam, dormi parce, & duriter in angustia vitam degētes: horum gratia decretū est occultos explorare inopes, illos inuisere qui erubescūt videri: illis tribuere qui verecundātur accipere: deniq; eorum adire limina, qui nec aures, nec fores nostras pulsare ausint. Neq; duximus differendum, donec suam ipsi in-

B.iiij. digentiā

LIBER DE SUBVENTIONE

digētiam, cum iactura pudoris cogatur exponere: sed clāculum eis sine dāno verecundiā, tempestiue subueniendū: ne incuria nostra tabescant neglecti, quos charitatis sollicitudo cōmendat iuuandos. Neq̄ aliter vnq̄ quispiā mīæ censendus zelator: sed nec germane Christianus: nisi aliorū angustias in se, tāquā proprias, experiatur. Tunc demū Christiana charitas testabit̄ vnus nos corporis, atq̄ capitis mēbra: si mutuis officijs, alter alterius subleuemus incōmoda.

¶ De multiplici confugio pauperum in necessitate.

AD hęc, egenis nostris (cuiq̄ pro suo arbitrio) liberū esto adire q̄libet honeste cōuersatiōis viros, ī primis munerarios illos publicos, parochos cōcionatores, ac p̄ bos vicinos, quibus suas exponant necessitates: vt ita de statu familię, & rerū penuria facti certiores, cōtinuo inopiā ad præfectos referant, prompto patrociniō refartendā. Porro hi egenis pro sua virili prospectū curabunt, & quæ ad subuentionē pertinent, quāto poterunt compendio providebunt: nēpe vt famē victus præueniat: vt elemosyna citius erogetur, quā anxie rogetur: deniq̄ vt necessitatē (quæ plæruncq̄ ad turpia cogit) anticipet tempestiua subuētio. Serū
vtique

PAUPERVM HYPERIORVM,
vtiq; beneficium, immo vix beneficium:
quod cuiquã in necessitate impenditur,

¶ Qua ratione publica mendicatio antiquanda.

QUum multis sæpe rationib9, iustisq;
legibus tentatũ foret, ad honestioris
vitæ institutum pauperes reducere: non ita
prorsus successit, quin irrito labore omne
studium sine fructu deficeret, adeo vt nullũ
res sortita sit effectũ, donec per subuentio-
nis remediũ, ad mendicationis antiquatio-
nẽ ventũ esset. Nuncaũt Dei benignitate
& deuotę plebis beneficẽtia, pauperum ne-
cessitatibus conuenienter prospectum est.
Quo fit vt ostiaria illa mendicatio, multo-
rũ viciorum, sentina legitima ratione tolli
queat. Qua enim ratione licebit prospice-
re ne quis egeat: eadẽ quoque ne quis men-
dicet cauere licebit. Si curare expedit ne
sint penitus miseri: quin etiã curare expe-
dit ne videantur mendicando miseri? Si so-
la necessitas (vt ait Seneca) egentẽ cogit mẽ-
dicare, nec quæuis sit ad mendicandũ occa-
sio efficacior q̃ indigẽtia: cur obsecro i om-
nẽ vitam prospectos, iniquũ fuerit ab infam-
ia publicæ mendicationis ciuiũ legibus
coercere? Quid sibi vult non indigere, &
quotidie vt pseudopauperes, domos diuitũ
ambire

LIBER DE SVBVENTIONE

ambire, quotidie plateas sub indigentie p̄-
 textu obambulare, quasi victum non habē-
 tes vt semper petendo, semper accipiant: &
 vltra quā status exigat habere contendant?
 Scurrilitatem certe sapit, immo plane syco-
 phanticum est aliunde morose postulare,
 quod domi, sine labore saluoq̄ pudore, gra-
 tis licet inuenire. Pauperis enim refert pro
 sua conditione, quæ modica est, modicis es-
 se contentum. Nā teste Gregorio, valde su-
 perbire: est extra metas inopiæ postulare.
 Profecto dolo aufertur, quod vel e mentita
 paupertate, vel simulata sanctitate impetra-
 tur. Optimum autem fuerit sanctorū pau-
 perum modestiā imitari: qui in primitiua
 ecclesia Hierosolymis ad fidē cōuersi, data
 viuebant eleemosyna contenti, nusquā cur-
 sitantes, nusquā mendicātes: sed domi in pa-
 ce, quiete & gratiarum actione, orationi-
 bus, & contemplationi vacantes.

¶ Apud Aethnicos olim mendi-
 catio non recepta.

Q Voniā ociosam atq̄ ignauam cū suo
 & aliorū incommodo vitam trāfige-
 rēt: ideo politicus ille Plato, mendicos om-
 nes a Republica sua censuit expellendos: vt
 quantum posset minimam haberet ocioso-
 rum turbam. Sed & Massilienses omnium
 opinione

opinione cordatissimi, ita suæ prospexerāt ciuitati; vt nullū mendicis, aut alioqui inu-tilibus aditū præstarēt. Atheniensium quoq; magistratus, sic ciuibus prouiderāt: vt ne li- ceret quidē illis vsq; mendicare. Roma- nus identidē populus, cauit ne vsquā in vr- be mendicus conspiceretur. Super hæc Mo- saica olim sanctione cogebātur Iudæi suo- rū pauperū ita habere rationē: quo minus in opprobriū suæ legis mendicare compel- lerentur. Vnde est illud in Deuteronomio capite. xv. Non erit inter vos mendicus, & egenus. Quid itaq; obstare queat quo mi- nus id in Christianismo licebit: quod in gē- tilicio vsq; adeo legimus commendatum.

¶ Apud Christianos mendicatio ciuiū legibus licite coercenda.

Publicæ mendicationis licentiam posse ciuiū legibus cohiberi: ad liquidū ostē- dit, ille absolutus Theologus sine vlla con- trouersia doctissimus, Magister Io. Maior qui ī capite de eleemosyna ait. Si princeps vel cōmunitas statuatur, ne sit mēdicus in sua patria, & prouideatur impotentibus: pro- be agit, & quod quidē licet. Sic facit Episco- pus ille Grauacensis, qui validis artem quā exerceat, parando victui inuenit. Reli- quos autem vel morbo, vel etate fractos, quibus deest

LIBER DE SVBVENTIONE
deest laborandi robur, eleemosina nutrit
qui pro alijs domi orationibus vacant.

¶ De reddenda pecuniarum
ratione per syndicos.

Q Via alienæ pecuniæ cōtrectatio vt
plurimū non vacat suspitione, quip
pe quæ multos in calumniā ac famæ discrimen
pertraxit: ideo ne apud populum male
audiant, ne male traducantur, ne vt syndi
ci credantur parū esse bonæ fidei: decretum
est prudētissime per Senatū (qui, id est in ci
uitate, quod anima in corpore) de oībus, tā
collectis, q̄ in vsum pauperū dispensatis, v
nā atque alterā publice, coram magistrati
bus fieri statis quidē temporibus rationē.
Vnā scilicet per præfectos quolibet sene
stri: alterā vero per administratos, vno quo
que mēse, etiā palam, coram præfectis, ad
hoc legitime deputatis, nō secus ac fieri cō
suevit, de publicis vectigalibus, ad ciuitatē
vel principē pertinētibus. Absit igitur vt
temere quispiā, viris cōmunis cōmodi stu
diosis labē adpingat aut infamiā illis asper
gat: quibus plærūque, Cæsarea Maiestas lō
ge maiora cōcredit, nēpe Reipublicę admi
nistrationē, & totius oppidi tuitionem.

¶ Non facile vanis delatori
bus credendum.

Quia

PAUPERVM HYPERIORVM.

Quia absurdum est malū in bono cogitare, & turpe valde aliā de proximo habere, q̄ de nobis apud homines haberi cupimus, opinionē: ideo oratos oēs cupimus, vt delatoribus q̄ incerta pro certis, & falsa pro veris promiscue, de disp̄satoribus eleemosinarū in vulgus spargūt, non facile credant. Sed Alexandrū imitētur Imperatorem, qui ex duabus auribus alterā accusatori præbebat: alterā reo accōmodabat, vtriusq; causam volens extēdere, ne facili credulitate inaniter caperetur.

¶ Exteris & interis egenis qualiter benefaciendum.

Quoniam nulla re magis q̄ beneficētia in proximū promeretur Deus: (qui enim proximū diligit legem adimplet) ideo nobis visum est pietatem vsquequaq; in oēs extendere: sic tamen vt saluo charitatis ordine, nostros indigenas de nobis bene meritos, nobisq; a facie & morib9 vtcūq; notos, alienigenis præferamus, cum quibus nulla nobis consuetudo intercedit. Reuera illorum nobis primaria ratio, illorūq; præcipua nobis cura incūbit: vtpote q̄ nobiscum sunt vnus pollitici corporis mēbra. Nihil certe obstat quo minus ex æquo de oībus bene mereamur, præter q̄ rerū facultas

LIBER DE SVBVENTIONE
cultas: quæ iã vix tã ampla est vt nostrorũ
pauperũ indigentiæ ad plenũ succurrat: tan-
tũ abest, vt oim necessitatibus satisfaciat.

¶ Qualiter peregrini, & erronei pro ra-
tione necessitatis in ciuitate tractãdi.

SCientes peregrinorũ causam nulla pro-
fus ratione negligendam, cupimus vt q
occasione aliqua huc concesserint, admittã-
tur quidem in vrbem: sed non pro veteri in-
stituto per plateas & compita publice niẽ
dicare: ne si pristinæ locus licentiæ detur,
hoc pretextu, tota soluatur nostri institu-
ti compositio. Cuiq; aut tantundem eroga-
mus: quantum ratio vel necessitas eius, vel
facultatum nostrarum exigat. Viaticũ tran-
seuntibus, fatigatis quietẽ, victum, cubicu-
lum, & cætera humanitatis obsequia in xe-
nodochijs prouidemus. Aegrotos vero, q-
bus per langorem vires non sunt quæ pere-
grinationi sufficerent, benigniter prospici-
mus: nepe quos biduo, triduo, quatrinduo,
aut longioris temporis interuallo refocilla-
mus, donec validiores effecti, valeant pro
suo instituto iter perficere cœptum.

¶ Quibus casibus aduenæ ad inhabi-
tandum ciuitatem admittendi.

EOs quidẽ aduenas qui sola consequẽ-
dæ eleemosynæ gratia ad hanc inhabi-
tandũ

PAUPERVM HYPERIORVM.

tandū urbē, cū magno grege proliū, adueniūt, nō recipimus: nisi quos iustæ causæ necessitudo, aut multū miseranda calamitas (vt quæ ex bello, naufragio, incēdio, alijsve publicis discriminibus accidunt) in nostrorū pauperum consortium suaserint recipiendos. Et eo dūtaxat numero, qui cōmunis crumenæ facultatem non excedat. Porro vltra vires exigī beneficia debere: non putamus ne dum indiscreta ratione elemosynas in omnes indifferenter extendere velimus: id tandem agamus, quo minus tam intrarijs q̄ extrarijs valeamus subuenire. Reuera sicut nullus vnus vsq; locus: sic nec æraria vsq; vlla, quæ capiēdis, alēdisq; omnibus sufficere queant egenis.

¶ Aduenis ab scq; consensu Senatūs domus non locanda.

Publico proinde ēdicto decreuimus: ne quis nostrorū ciuiū aduenis domū, nobis inconsultis, & sine nostro cōsensu, locare præsumat. Alioqui futurū, vt ex quotidiana pauperū accessione onus cresceret maius q̄ Pro viribus. Habent certe aliæ vrbes sua xenodochia, vbi suos foueāt: habent itē publicas ex viscerationibus elemosynas: immo quotidie priuatas: denique emolumenta anniuersaria testamento legata: reliquū

reliquum est vt egenos habeāt, in quos sint benefici: ne vltro videamur, perinde quasi nobis desint accersere inopes: aut alijs (quæ hic affatim abundat) exercendę pietatis materiam detrahere.

¶ De beneficijs quę in pauperes nostrę ciuitatis ex publica subuentione demanant.

NVnc memorare obiter locus admodum vberę bonę disciplinę frugę, multifariãq; beneficiorũ abundantia ex prouisione iã quinquennio & eo amplius, in pauperes deriuatã. Ecce qui aliquãdo i vtroq; hoie duriter affecti, fame, siti, imbre, algore, scabie, pedore, morbo, tristitia, merore, aut alioquin afflicti læguebant: alias humi, alias sub dio decubantes, sine humano præsidio, consilio, opibus & amicis, iã iã pro ratione necessitatis, cõuenienter prospecti, in vtroq; hoie melius habent. Qui annos plurimos absq; rectore, in perditionẽ per vitiõrũ præcipitia agminatim agebantur: nũc tutorum freti subsidio, in virtutis viã diriguntur. Tenerę ætatis ephæbia mendicationis fermento ad benigniorẽ sortẽ adoptati: quibus apti sunt artibus, ad pædagogũ destinãtur pro habitudine ingenij imbuedi. Adolescētulæ vero, ne cū ocio simul desidiam discant, pro sua quæq; industria, vel ciuium

PAUPERVM HYPERIORVM.

uīū obsequijs sese accōmodāt, inseruiūt ad
ornandis domibus, parādæ culinæ, aut rei
alioquin vsui futuræ: vel artificū officinis,
vbi opera discāt sexui cōuenientia, mācipā
tur. Quas soluto pudicitiaē freno inopia ad
turpitudinē titillanter extimulauit: a lapsū
data ope subleuātur, Deploratorū hoīm fa
milix, frumento, vestitu, lignis, alijsq; vitæ
cōmodis donātur, præterq; pecunia: que im
probis persæpe vitiorū ansam præbet. Nō
enim semp cuiq; dandū quod multū petit:
sed qd maxime expedit. Quibus opus ma
nuariū, vxori, & liberis æducādis, victū ad
plenū nō suppeditat: prompte additur, quā
tū videtur sufficere, suppletq; eleemosyna,
quod nō præstat laboris industria. Exposi
tiuos infantes quos sæpe nō sine culpa parē
tū destituit impietas, publica frequenter re
cipit ciuitatis pietas: præsertim quādo cau
sæ æquitas subsidiū meretur & gratiā. Fie
ri enim posset, vt (nisi cautio adhiberetur)
nimia pietate malisad impietatē fenestra a
periretur, ac illorū sceleribus (vt sic dicam)
ceruicalia subderemus, si indiscreta ratione
quasi prodigaliter beneficentiā vsquequaq;
profunderemus. Et vt a diuerticulo ad viā
vnde paulisper digressi videmur, iterū re
deamus: qui quondā nulla personarū: loci,

LIBER DE SVBVENTIONE

aut tēporis habita ratione, fora, vestibula, tēpla, sacerdotū archana, & Dei cultū, irreuerenter infano strepitu inturbarūt: iā, spiritu renouati, moribusq; imbuti meliorib⁹ diuorū templorūq; fiūt amātissimi. Deniq; illa egenorū promiscua turba, iā diu neglecta, cōtēpta, oībus fere fastidiosa, ridiculosa vixq; pro hoībus (ne dicā christianis habita) iā ad certā vitę rationē traducta est, adeo vt nō lōge absit quin æquā cū diuitibus videatur sortita conditionē. In summa, quotquot subuētioni beneficio potiūtur, ad Dei Opti. Maximiq; venerationē, ad sacramentorū participationē, ac honestę vitę institutū puocāt. Hęc & his plura ex politia pueniūt cōmoda, de qbus (vt ait de Carthagine Salustius) melius est tacere, q̄ pauca loqui.

¶ De calculo commodorum quę ciuib⁹ bus ex politia proueniunt.

Reliquū est vt iā saltē perfunctorie, cōmoda aliquot recenseamus: q̄ in ciues ex politia vbertim demanāt. Ecce iā (quod referre delectat) mēdicitas, mēdicus, & mēdicatio, tria hęc orbis grauamina; nō vt antea in ciuitate vim suam explicāt. Parasytī pauperes, mensarū mācipia q̄ magno quendam Reipublicę malo, bonorū abutebant beneficētia, iā mēdicitatis quęstu frustrati
ad quie

PAUPERVM HYPERIORVM.

ad quietā cōpositāq; vitā traducunt. Quia
 adulterinas de eumentita calamitate tabellas
 per ciuitates circūferebāt, ex dolo & fraude
 prouentum facientes. Iam exploratorum
 oculos, censorumq; manus subuerentes, ra-
 rius q̄ olim ciuibus imponūt. Turpi desi-
 dia luxati, alioquin validi, qui quondā mē-
 dicabulo fodebant atq; eo opera manuarīa
 refugerant, iam mendicare prohibiti cur-
 sus ad officinas, cursus ad cōpendiosum re-
 deunt laborem, ibi spem fidutiamq; suā col-
 locantes. Cōmutātur cū bono negocio ma-
 la ocia, instaurātur officinę opificum, redit
 officiosa sedulitas. Quos nō puditū est, ex
 aliorum substātia & sudore in secordia pin-
 guescere, iam ad saniorē mētem redeuntēs
 suis sese laboribus prope pascūt. Quib; vi-
 sum erat alea, ebrietate; & ne quid dicā tur-
 pius, supellectilem vniuersam decoquere,
 iam frugaliores effecti, rē gnauiter augent,
 domi parsimonia, foris industria, ars de disci-
 tur, quibus aliquando alienis quadrulis, mō-
 leste viuebatur, iam bonorum quieti pudō-
 ricq; consulitur, non obsidentur male feria-
 tis parasytis diuitū limina, nō fores pulsan-
 tur, nō aures fatigantur egenorū opplorati-
 onibus, non spoliāntur tēpla, nō nudantur
 altaria. Minus peccāt mali, quietius viuunt

LIBER DE SVBVENTIONE

boni, non tot flagitia, nō tot designantē hor
 rēda facinora; nō vi extūdītur eleemosyna,
 nō astu, nō impostura simplex fallitur ple-
 becula, iam sua debilibus beneficentia salua
 est, nemo stipē bonis debitā impudēter prę
 rīpit, nemo pauperibus bolū e faucibus in-
 tercipit. Diuites iā cura īmunes, qua anxie
 torquebantur, veriti ne ociosos pane indig-
 nos, suis beneficijs alerent ventres, illius vn-
 diq; sublata est malę suspitiōis occasio, adē
 pta cura, reddita securitas: cū certo sciant id
 quod pauperibus erogatur in vitę vsū ac-
 cedere, nō in abusum. Tēpla, sacella, & ora-
 cula, diuino cultui dicata, cōfuso strepitu, et
 petacibus mendicorū vocibus prorsus va-
 cua, in silentio, pace, quiete & tranquillita-
 te frequentatur. Præculę quibus deū inter-
 pellamns, nullo tumultu, nulla molestia in-
 turbant. Sed neq; pro valuis, tēplorūq; ve-
 stibulis: illa personatorū pauperū portēto-
 sa visuntur spectra, vndiq; crustata, vndiq;
 purulenta, oculis horrorē, naribus fetorem
 ac teneris fastidium animis ingerentia. Ad-
 de q; minus malorū, minusq; collunionisha-
 bet Respublica, allegatis tot morbidis: tuti-
 or est ciuitatis incolumitas: procul absunt
 cōtagiosi quorū sępe labes clam serpens vt
 cācer magnā in plebe iacturā peperit, mul-

tos

PAUPERVM HYPERIORVM.

tos in vitæ discrimen pertraxit: deniq; infa-
nabilia plærifq; fui veneni vestigia reliquit
Quin & valetudinarijs quibus vires mar-
cent, medicorū, chyrgorumq; ope succur-
ritur, vt sospitati pristinae redditū & conua-
lescentes, laboribus perferendis pro victu
parando fiāt idonei. Sic herniosis, calculo-
sis, mētagricis, aut alioquin inualidis, publi-
co ære, eodēq; magno subuenitur. Iā tæcū-
dior q̄ antea eleemosyna quippe quæ bene
collocata vna secū adfert quietē, cōsiliū, au-
xilium, vitę securitatē religionē: atq; ī hūc
modū, in beneficio beneficiū seritur, atq; ex
beneficio beneficia plura metuntur. In cō-
mune cōferunt oīa, vt multi inde cōmuni-
cent: multi inde participēt: quisq; tantundē
quantū naturæ satis est. At neq; ideo præclu-
sa cuiusquā bene moerendi via, quī si volet
etiā possit priuatim, quibus visum est itipē
supererogare. Crebris admodū extimulat
populus hortatibus vt pro sua cōditione, et
tēporis ratione, obsoniorum reliquias, q̄ ex
prādijis cœnis, aut opiparis cōuiujs supsunt
ad egenos largiter trāsmittat, præsertim va-
letudinarios: immo vnū atq; alterū ferculo
rū missum potius quā reliquias destinet: vt
discāt ciuiū liberi, pauperū frequentare &
amare gurgustia: vt meminerit pater & ma-

LIBER DE SUBVENTIONE

terfamilias nō solū eleemosynis, sed presentaria cōsolatione, visitatiōe obsequijs, ac pietatis officijs, pximorū suorū calamitatum sarcinā releuare. Nūc diuites ex aīo pauperibus bene volūt vtpote a qbus nō infestantur vt olim, quādo vix aliter quā importunitate coacti stipē dabāt. Diuitē ergo recipere pauper benevolentia prosequit, ceu benefactorē, cuius beneficio viuūt cuius p̄sidio iuuat. Illi quicquid habet acceptū refert, illi p̄culas annumerat, quas perinde ac gratitudinis symbolū, quāta potest liberalitate psoluit. Ideo certe cū diuitibus pauperes natura permiscuit: vt a diuitibus pauperes beneficiorū fructū multo cū foenore diuites a Deo cōsequerent. Quid plura. Iā paupertatis crux leuior ac toleratu faciliore nepe vbi nemo (nisi subsidiū repudiās) inedia patitur, nemo necessitatistelum. Ita oībus prospicitur vt mēdicare cogatur nemo modo velit qd naturæ sufficit gratis acceptare. Euidēs profecto eximiae pietatis argumentū, vbi ciuitastanq̄ publica parens. Ita sua mēbra, immo Christi mēbra, ac potius ipsummet Christū domi alit: vt nusquā in cōpitis audiātur, nusquā in plateis pro stipe manū extēdere videātur. Quid quēso magis indecorū, quā magnā Christianorū partem,

PAUPERVM HYPERIORVM.

tē oībus passim & vbiq; obuiam vbiq; pro
 eleemosyna videre supplicantē, tāq; nostra
 omnino impietate neglectā: ac nulla ope ab
 egestatis angustia releuatā? Verū iam mag
 nā Dei prouidentia; cū paupere aliquāto fœ
 licius agitur; vtpote quē perinde ac a Deo
 missum omnes certatim complecti conan
 tur, nimirum vbi virtutis exercendæ quis
 q; sibi materiā inueniat. Hæc iterū de vtili
 tate politix, quæ eo quidē prolixius sumus
 prosequuti, quo amplius vbiq; nota fiat: bo
 ni siquidem ea vis est, vt quo latius diffundi
 tur, hoc plus adfert commoditatis.

¶ Qualiter politix prospiciendum.

Quia ad pietatem politia instar huma
 narum legum pedagoga est: ideo (ne
 onere plus q̄ importabili ledat) prospicien
 dū erit, quod facile fiet hac vna via. Si aliqt
 exterorum familiæ non recipiantur, qui p
 pe quæ assidua accessione magis magisq; tā
 numerum q̄ dispendium augent. Porro sa
 tius fuerit aliquos non tam prompte admit
 tere, q̄ semel admissos vna cū indigenis ad
 famem redigere: immo omnes communi
 ter, simul cū institutione in ruinā pertrahe
 re. Reuera nāq; tam est habendus ad pauca
 mala ex paucorum expulsionem respectus, q̄
 ad plurima cōmoda, ex multis nobis ppin

LIBER DE SUBVENTIONE

quis in pace & quiete simul prospectis pro-
ueniētia. Nā teste August. in lib. de vera re-
ligione. Qui oībus quos pariter diligit pro-
desse non potest: nisi cōiūctioribus pdesse
malit, iniustus est. Ferendū proinde æqua-
nimit̄ tātillū malī: quippe quod plurimis
multorū cōmoditatibus resarcitur. Ad hęc
quotiens duo nobis obueniūt cōmoda, quo-
rū alterū alteri longe præpōderat, neq; vi-
res suppetunt vt simul seruentur ambo: vt
alere ex æquo tam interos q̄ exteros, quod
per tenuē prouentū, nulla nobis via conce-
ditur: tūc recta ratio censet minus omitten-
dum, vt seruetur maius. Neq; aliter vnq̄ in
bona politia fieri consueuit.

¶ De stabilitate politia.

ET quoniā quæ ad pauperū subuentio-
nē spectant, iā diligenti cura, fide inte-
gra, & concordibus animis in ciuitate admi-
nistrant̄ oīa: futurū sperant, vt politia (quicq;
ab hīnc annis recepta, æquitati naturæ con-
sentanea, deniq; cōmuni consensu compro-
bata) non deficiet: quin stāte populi in pau-
peres charitate, ipsa quoq; stabit incōcussa.
Stabit aut̄ charitas: si silente pauperum lin-
gua contionatorū vox loquatur, pro egenis
strenue interpellādo. Sic ipsi quoq; in alie-
no negocio, suū agent cōpendiū: sic Dei gra-
tiam

tiã, & populi beneuolentiã affatim concilia-
 bunt. Neq; aliter suo satis fungẽtur officio
 neq; deuotæ plebis vnq̃ satisfacient expe-
 ctationi: donec ex animo huic institutioni
 accedentes, egenorũ causæ patrocina bũtur
 in contionibus ditissimos quosq; hortãdo:
 vt sua abundantia egenorũ suppleant ino-
 piã. Superflua enim non nobis, sed alijs po-
 tius æducandis conueniũt: quod per rerum
 naturalium analogiã ad liquidũ patet. Nam
 quemadmodũ de superfluo alimenti, natu-
 ra operatur ad productionẽ, & nutritionẽ
 sibi similis in specie: ita quoq; de superfluo
 bonorũ nostrorum, recta ratio censet ad i-
 mitationem naturæ. pauperes nobis specie
 similes æducandos, & adiuuandos.

¶ Negocium prospiciendi pauperibus
 longe omnium difficilimum.

FAtemur quidẽ publicã hanc de pros-
 ciendis egenis functionẽ magis q̃ pro-
 opinionione arduã: vtpote quæ nõ aliter q̃ plu-
 rima industria, sollicitudine, & prudẽtia ri-
 te administrari queat. Quo fit vt cũ magno
 quoq; prouentu, magnos etiã viros requi-
 rat: viros inquã publici boni plus q̃ priua-
 ti studiosos. Neq; enĩ id dixerim q̃ ab hoc
 obeundo negocio vllos deterreã, quin ma-
 gis vt præmoneã rem tantę molis, nõ aliter
 q̃ con

LIBER DE SUBVENTIONE

¶ Consultis vndiq; viribus mature attentanda. Adeo certe difficilis nō est, quin Dei benignitate, & populi beneficētia in hac re, p̄pensa, foeliciter queat in stabilitate sine lapsu permanere. Sæpe vsuuenit vt quæ, in exordio sunt factu difficilia, eadē (post habitā rerum experientiam) tandem tractu temporis, & assuetudine dulcescunt.

¶ De pauperibus morosis.

SVperest vt de morosis aliquid dicamus. Qui tanquā refractarij, legem de non mēdicando mordicus sugillāt: & quasi suo iure frustrati, ademptam sibi conqueruntur mendicandi libertatem: qua nimirum alias nescio quo modo potiti, quod collubitū fuerat factitabant, quorsum vellēt diuagabant cursitabāt, oīa sibi licere rati. Verū non vt ipsi putāt, ea est libertas, vbi cuiq; quod lubet licet: immo licētia, qua (vt ait Comicus) oēs sumus deteriores. Vera enim libertas rationi subest, quæ nō quantū aut quid lubet: sed quid quātū ve expediat illa semper exigat. Itaq; si rem velint ad calculū vocare eāq; veris rationibus expendere: non erit cur cōquerantur, nil q̄ de frugali victu lamententur: quasi is sit qui dimidiā solū famē redimat, aut naturæ non sufficiat. Habent certe forte nō quātū genio: sed quātū modestiæ

PAUPERVM HYPERIORVM,
modestiae, immo quantum vsui satis, nepe quod
alendae vitae & liberorum suorum educationi
necesse sit, adeo ut multos audias, qui rem am-
pliore ne optarint quidem: sed deo de benefi-
centia gratis data, gratias agunt legentes gra-
tantur de mendicando antiquatam.

¶ Protestatio Magistratus
Hyperiorum.

Protestamur in hunc sane laboriosam
prouisionis formam descendisse non hoc
consilio, ut ea nunquam vel dispendio vel praui-
dicio foret: sed ut saluo cuiuslibet ordinis
hominis status, & gradus iure, ea ciuitatis
nostrae portio, quae hactenus vaga neglecta
contempta: omni prorsus auxilio consilioque
destituta: in disciplinae ciuitatis ordine, re-
spectumque suscipiatur: ut hac quoque parte
composita, totum Reipublicae nostrae cor-
pus, quod Deo prouidente, gubernandum
ornandumque suscepimus, integrum membrum
constans ac legitimo ornamentis expositum,
in optimo paratissimis statu crescat, vigeat
& floreat. Vnde Diuini cultus reuerentia,
ac ciuitatis nostrae gloria illustrior, celebri-
orque perpetuo habeatur, sed neque his con-
silijs, tam obfirmato animo seruire propo-
nimus: ut a serie, & contextu huius lite-
rae nulla ratione, nulliusque utilitatis, aut ne-
cessitatis

LIBER DE SUBVENTIONE

cessitatis causa discedere nobis non permiserimus. Quin seruato semper (quoad vires nostræ ferent) huius institutionis nostræ scopo (qui in domestica & tranquilla pauperū subuentione cōsistit) si quæ ratio, maturo doctorū consilio, cordatorūq; virorū iudicio concepta, aliquid addi, minui, mutari ve vel vtilitatis, vel necessitatis occasio persuaferit: non abhorrebimus, ab vna aut altera circumstantia recedere: vt in rem nostram vtilior, aut in pauperum compendiū succedat fœlicior.

¶ Efflagitatio cōprobationis huius institutionis per almæ facultatis theologiæ parisiensis iudiciū & censuram.

Quod si hæc subuentionis forma diuinarū humanarūq; legum sanctionibus sit consona, si patrū consilijs, ac religionis Christianæ per oīa sit cōformis: obnixè oramus vestræ almæ facultatis celsitudinē (quā vniuersus merito veneratur orbis) vt eā candidis iudicijs, ac fœlicis calculo approbetis: ac eius significationē præsentī libello apponatis: Deū omnipotētē pro hac in nos charitate retributorem, nostræ quoq; ciuitatis affectum propensissimum, veltriq; studiosissimum semper habiturū.

THEO.

PAUPERVM HYPERIORVM.
THEOLOGORVM PARI-
SIENSIS ACADEMIAE

censura responsaria.

Decanus, & sacrae Theologiae facultas, in
Pariensi studio, vniuersis hoc scriptum
nostrum lecturis, & visuris, S.

Forma prouisionis pauperum,
per Magistratū Hyperiu indu-
ctā & codice latino qui huic no-
strae censuræ cōnectitur cōpre-
hensam, rem quidē arduā, sed
vtile censemus: piā ac salutarem, nec literis
euāgelicis, apostolicis aut maiorū exēplis
repugnantē: si seruentur quæ subiiciuntur.
In primis q̄ tanta sollicitudinē & diligētia,
ea forma obseruetur: q̄ pauperibus oībus
ad curā ciuitatis spectantibus, sufficienter,
& honeste prouideatur: neq; vnq̄ indigēte
aut aduenē, siue exteri, ad extremū, aut ex-
tremē propinquā necessitatē huius prouī-
sionis gratia redigantur. Proinde vbi x̄ra-
riū cōmune minime suppeteret: prohiben-
da nō esset publica mēdicatio: sed neq; ob-
erarij cōmunis impositionē deobligati sunt
diuites pauperibus subuenire: quos extre-
ma norint, seu propemodū extrema vrgeri
necessitate. Deinde per præscriptā formam
nullus de bonis suis pro sua deuotione pau-
peribus

LIBER DE SUBVENTIONE

peribus clam aut palā donare prohibeatur siue impediatur: necq; imponatur pœna vel mulcta his qui egenis opera impendūt misericordiæ: ac potius frequenti eadēq; publica exhortatione moneatur populus de bonis a domino collatis, prompto, & hilari animo inopibus supererogādo elargiri. Ad hæc caueāt sæculares Magistratus ne sub pietatis prætextu, aut subleuādorū inopū, ausu sacrilego ecclesiarū siue ecclesiasticorum prouentus & bona quacūq; surripere attractareve præsumant: id quod nō catholicorum est virorū fidelium: sed impiorū hereticorū Valdēsium, Vicleuistarū, ac Luternorum. Nihilominus tamen nō inficiamur ecclesiasticis pro suo officio maxime cōpetere pijs operibus deseruere. Postremo, nullo pacto interdicator publica mēdicatio religiosorū mendicantiū, ab ecclesia approbatorū. Cæterū hac forma a debita subuentione nullatenus secludendi sunt pauperes vicinorum pagorum quando tanta laborāt inopia, vt ex bonis suis victū nequeāt comparare. Tum enim aut mēdicatio illis publice concedēda est, aut bursa communis beneficio sunt alēdi. Nec abs re. Nā & ciuitates pagis, & pagi ciuitatibus egēt: ciuitates quoq; ipsæ aliæ aliarum opibus fulciuntur

&

PAUPERVM HYPERIORVM.

& quæ modo opulentæ sunt, postmodum terræ sterilitate, aut alio quouis euentu fortuito, ad inopiã vergunt: ideoq; mutuis subsidijs necesse est eas iuari. Et humanitatis certe est: id alijs sponte concedere, quod velit sibi quis præstari vbi magnopere egeat. Nec ista sane proponuntur ad huius nouæ politiæ, dissolutionem quæ plurimum domesticę, & tranquillę egenorum subuentioni hac tempestate conferre dignoscitur, et ex qua bona multa prouenire, & grauiamala tolli constat. Verum vt intelligatur huiusmodi forma prouisionis pauperum nequaquam habenda simpliciter & per omnia tanquam lex nature immobilis, a qua nullo pacto nullove tempore discedere liceat, cū interpretationem atq; moderationem eius prudentum ac piorum virorum iudicio relinquere oportere exploratum sit, qui pro locorū, tēporū, personarū, ac cæterarū circumstantiarū qualitate sua norunt iudicia moderari. Hæc per nos facta & conclusa fuere in nostro generali confesso apud ædem beati Maturini Parisijs post missam de defunctis pro nostro more celebratam, die decima sexta mēsis Ianuarij Anno Domini Millesimo, Quingentesimo, Tricesimo.

F I N I S.